

Den jydsk Hest. *)

Af Statskonsulent Aug. Kjær.

Naar man har opfordret mig til at berette om den jydsk Hest, gaar jeg ud fra, at det er Meningen, at jeg paa en Maade skal gøre Rede for, hvorledes jeg har forvaltet den Arv, jeg overtog efter afdøde Statskonsulent *Jensen*.

For imidlertid at skaffe Baggrund for en saadan Redegørelse, maa jeg bede Dem tilgive, at vi kaster Blikket tilbage i Tiden, og at jeg i korte Træk skitserer den jydsk Hesteavl's Historie.

I Valdemar-Tiden dreves der her i Landet en udstrakt Hesteavl, saavel af Kongerne, Herremænd, Gejstlige som af frie Bønder, og vist ikke mindst af de sidste. Og vi ved, at danske Heste da var stærkt efterspurgt. Men i de efterfølgende Aarhundreder rammes dansk Hesteavl haardt, og ikke mindst som Følge af, at Bøndernes Kaar forringes i høj Grad som Følge af Vornedskab og Stavnsbaand. Hvor daarlig Stillingen var, faar man ikke mindst Indtryk af gennem Christian d. 4.s Reces, der lyder:

„Vi Christian d. 4. med Guds Naade, Danmarks, Norges, Wendis og Gottis Konning, Hertug udi Schlesvig, Holsten, Stormarn og Ditmarsken, Greffen udi Oldenborg og Delmenhorst e. c., Gøre alle vitterlig, at eftersom vi naadigst komme i Forfaring, hvorledes Heste her udi Riget sig fast udslætte af den Aarsag, at Bønderne ingen Opsict eller Act hafue, hvad for Heste de bringe til Art at bekomme; Da efterdi Vi naadigst vel betencke hvad Mact paaligger, at Landet med sterke Heste synderlig i Feyde tid (Det gud forbiude noget paakom)

*) Delvis Gengivelse af Foredrag holdt i Landhusholdningsselskabet den 26. Marts 1947.

vaar forsiunet, haffuer Vi med Voris Elskelige Danmarkis Riges Raad og Sambtycka, Naadigst for godt anset og berammet, at ingen Præst-Borger og Bønderhest wuudskaaret, skal efter Paaske førstkommende maa løbe løs paa Fællede eller hos Stod, med mindre de er fire tiffue Daler Værd, Befindes nogen derimod og wunder forbemeldte Værd, være forbrudt til Herskabit. Huor efter alle og hver kunne vide sig at rette, og for at skade tage vare“.

Giffet paa vor Slot Kiøbenhavn d. 26 Augusti, Anno 1622.

Under Vort Signet

Christian.

Heri fastslaar Kongen, at det er Bønderhestene, der giver Landet Styrke, og saaledes er det endnu den Dag i Dag, men indtil det sidste 100 Aar har det ikke været Bønderne, der toges med paa Raad, naar Linierne for Danmarks Hesteavl blev fastlagt.

Det var den første danske Tvangskaaring, der foran blev omtalt, og den blev iværksat af militære Grunde. Men desuagtet blev Resultatet højst utilfredsstillende, fordi det til Raadighed værende Avlsmateriale var for ringe. Det fremgaar ogsaa deraf, at Christian d. 5. i sit Rescript af 1680 forlanger, at de tilladte Hingste skulde være 14 Palmer høje — $9\frac{1}{2}$ Kvarter — altsaa efter Nutids Begreber rene Rotter. Men allerede 1693 maatte Kongen frigive Avlen, da Bønderne paa Grund af for ringe Græsning og manglende Høbjærgning ikke kunde holde saa store Heste.

Paa Grund af Vornedskab og Stavnsbaand var Bonde-Heste-Avlens Forhold elendige i det efterfølgende Aarhundrede, og det var særligt Tilfældet paa Øerne, hvorimod Forholdene i visse Egne af Jylland var adskilligt bedre. Der foreligger saaledes Meddelelser fra den Tid om, at der i visse Egne af Jylland som Thy, Mors, Salling, Harsyssel, Randers- og Kolding-Eggen fandtes en forholdsvis god Hestebestand, og denne har sikkert dannet Grundlaget for den senere jyske Landrace.

I Aarene fra 1693 til 1778 gaar Avlen stærkt frem i disse Egne under de frie Forhold, som var den beskaaret, men saa griber man igen ind fra oven, og der indføres paany Tvangskaaring. Det varer heldigvis kun kort — til 1786 — hvor

Tvangsbestemmelserne igen ophæves, da, som man sagde, de allerede havde gjort god Gavn, og Avlen var i god Gænge. En underlig Begrundelse for Ophævelsen.

Men allerede 1824 og de efterfølgende Aar kommer den jydsk Hest ud for en ny Form for Ophjælpning, nemlig ved Krydsning med den Tids Modehest — Yorkshire-Hesten, en forædlet Kørehest, der paa den Tid gik sin Sejersgang over Verden. Yorkshire-Hesten var skabt under Englands udmærkede Naturforhold og med ægte engelsk Opdrættersnille, under Forhold, der var langt gunstigere, end disse Hingste og deres Afkom kom til at leve under her i Landet. Hertil kom endvidere, at disse Hingste, uagtet det ædle Blod, der var iblandet, var de daværende jydsk Hingste mere overlegne i Størrelse og Masse, end de største og sværeste Belgiere er Nutidens jydsk Hingste. Noget som der ogsaa den Dag i Dag kan drages Lære af.

Saavel denne Krydsning gennem det første Landstutteri som det noget latterlige Forsøg med Krydsning med Fuldblod slog fejl — og af naturlige Grunde. Det var Staten, der gik i Spidsen, støttet af Intelligensen og de større Landejendomsbesiddere, medens Bønderne i de foran nævnte gode, jydsk Hesteegne holdt fast paa den foragtede jydsk Hest.

Man fortsatte imidlertid senere denne Krydsning med Yorkshire-Hingste — det andet Landstutteri — og interessant er i denne Forbindelse den Diskussion, der fandt Sted ved Landmandsmødet i Randers 1845, hvor den bekendte, vestjydsk Bonde og Stænderdeputerede Ole Kirk, Ebbensgaard, Ulfborg, rejste Spørgsmaalet: *„Er de Grundsætninger, hvorefter vor Hesteavl ledes, rigtige?“*

Diskussionen var varm, og Forsvaret for Yorkshire-Krydsningen førtes af Godsejer Weinschenck, Gunderupgaard, der blandt andet hævdede, at Jylland ikke havde nogen egentlig Hesterace, idet den var udartet og blandet i en Grad, at det var næsten umuligt dér at finde saa gode Hingste, som de bør være for at bruges til Hesteavlens Forbedring. Maaske stod det ham ikke klart, at han med en saadan Udtalelse fældede en haard Dom over de Foranstaltninger, der hidtil var gennem-

ført til Avlens Forbedring. Havde han imidlertid haft Ret, saa det galt ud.

I Modsætning til Weinschenck hævdede Ole Kirk, at den jydsk Hest havde Race-Egenskaber som roligt Temperament, smuk Form, Styrke og Udholdenhed, hvor det ikke gjaldt stor Hurtighed, og disse Egenskaber vilde han have videre udviklet ved Udvalg af de bedste inden for Racen. Han vilde ikke have denne blandet, da den derved vilde forringes som Arbejdshest og Salgsvarer.

Dette sunde og rigtige Standpunkt fandt ikke Tilslutning i ledende Kredse, men desuagtet er der Grund til, at alle Venner af den jydsk Hest holder Mindet om denne djærve Bonde højt i Ære. *Hvad kunde vi ikke have naaet, om man dengang og senere havde fulgt ham, og ikke søgt Hjælpen hos Fremmede.*

Gennem det andet Landstutteri og ved Hjælp af dyre i England indkøbte Hingste fortsattes Krydsningen, men som Resultaterne blev mere og mere utilfredsstillende, steg Kritikens Intensitet, uagtet Ledelsen — Professor *With* — hævdede, at denne var uberettiget. Først da Professor *Prosch* i 1861 offentlig gaar imod Krydsningen, væltes det opstyltede Korthus, og ved Husdyrloven af 1862 ophæves Landstutteriet, dets Hingste bortsælges, og gennem Præmieringen søgte man saa at udpege de bedste Avlsdyr og animere Opdrætterne til at benytte og udnytte disse. Man vilde af det mere eller mindre forblandede Materiale søge at oparbejde en virkelig stedegen Race.

Det var jo Ole Kirks Tanker, der kom til Ære og Værdighed, og derfor er der yderligere Grund til at fremhæve denne jævne Bondes Klarsyn og hans Tro paa vort eget; thi den Vej, han havde peget paa, gik man nu, og ad den førtes den jydsk Hest op af „Skidtet“.

Den maalbevidste Krydsning — for det havde været en maalbevidst Krydsning med godt Materiale — var saaledes slaaet fejl, men samtidig med dennes Ophør, sker der en aldeles *tilfældig* Krydsning, ogsaa med en engelsk Hingst, utvivlsomt en Shire-Hingst, der fik gennemgribende Betydning, ja i en saadan Grad, at alt, hvad der duer inden for Racen den Dag i Dag,

nedstammer i direkte Hankønslinie fra denne Hingst, der blev kaldt „Oppenheim“.

Naar man af denne Krydsnings Resultat finder Anledning til at anbefale Krydsning, finder jeg dette uberettiget, thi „Oppenheim“ skabte ikke de jyske Heste om til engelske Karre-Heste. Det ser vi bedst deraf, at de af dens Ætlinge i 3. eller 4. Led, der fik afgørende Betydning for Eftertidens jyske Hesteavl, var alt andet end karrehestepræget. „Valdemar“ i Toustrup, der er Stamfader til den moderne jyske Hest, var nærmest en Yorkshire-Krydsning at se paa, og det samme kan siges om „Essenbæk“, medens den lille „Elkjær“ var udtalt jydsk af Præg, selv om den hørte til Gruppen: „Hingste til Ride- og lettere Trækbrug.“ Nej! „Oppenheim“s Betydning maa først og fremmest søges deri, at den var i Besiddelse af Stamholder-egenskaber. Den kunde ikke alene give gode Sønner, men den kunde ogsaa, og særligt til de bedste af disse, give Evnen til at give Sønner, der var bedre end de selv. Denne Evne var vi-

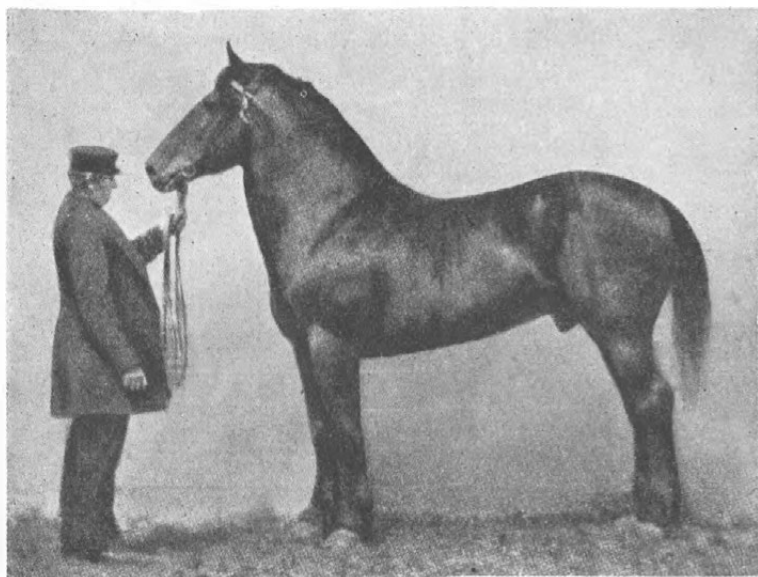

Fig. 1. Grantorp. Stbg. Nr. 215.

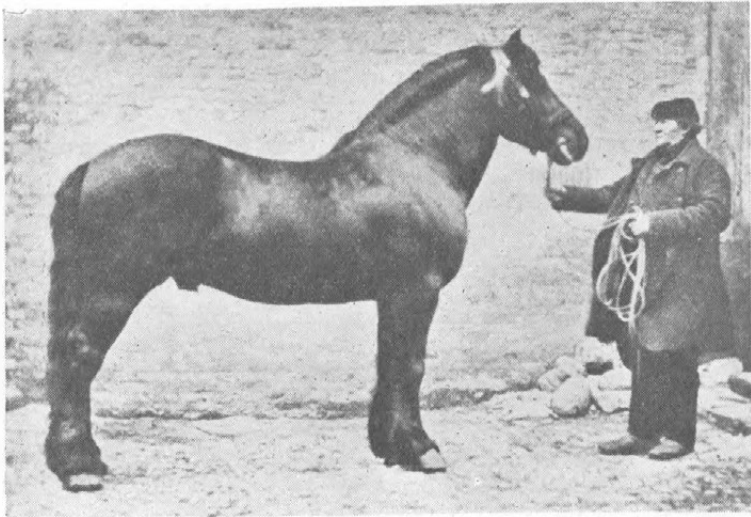

Fig. 2. Claus Buus. Stbg. Nr. 166.

dere nedarvelig og har holdt sig i Racen op til Nutiden. Ja, jeg vil hævde, at den ikke alene har holdt sig usvækket, men ogsaa er blevet forstærket.

Imidlertid var den Opgave, der laa for i Aarene efter 1862 i Virkeligheden yderst vanskelig. Materialet, der stod til Raadighed, var efter de gentagne Krydsninger meget tarveligt, og de Ledende var tilmed yderst usikre i deres Udpegning af de formentlig bedste Avlsdyr. Jeg behøver kun at henviser til Landmandsforsamlingen i København 1869, hvor Hingsten af Krydsnings-Type, „Grantorp“, Stbg. 215, fik Kongepræmie, medens den rent jyske „Claus Buus“, Stbg. 166, maatte nøjes med 4. Pr.

Og meget bedre var det vist ikke med „Grensten II“, Stbg. 268, der fik Kongepræmie ved Landmandsmødet 1878, og var den eneste af de der udstillede Hingste, som Professor Prosch saa paa med Glæde, og som han mente vilde kunne hævde den jyske Hests Anseelse i Udlandet. Derfor fik han ogsaa den og et Par andre Undermaalere sendt til Verdensudstillingen i Paris. Resultatet blev Fiasko.

Da „Oppenheimerne“ kom frem i 1888 ved Udstillingen i København, var Stillingen adskilligt bedre, idet der her var en Samling jyske Heste, der gjorde Lykke. Men til Trods herfor var Uensartetheden inden for Racen meget stor, som det fremgaar af efterfølgende Billeder af de bedste af de udstillede Hingste. Men det var ikke endt hermed, men Opstillingen fastslog tillige, at man ogsaa var uklar over Avlens Maal.

Opbyggelsen af en virkelig jydsk Trækhesterace syntes saaledes at ligge langt ude i Fremtiden. Det var Hesten til *alt*, der var Favorit, og derfor ikke egnet til noget særligt. Derfor stod Hingste som „Ølgod“ og særligt „Munkedal“, der blev Stamfader til den jyske Trækhest, langt nede i Præmierækken.

Men heldigvis var den Mand, der skulde skabe den jyske Trækhest, Statskonsulent *J. Jensen*, allerede i fuld Sving for at faa det Skaberarbejde i Gang, thi medens vor Hovedaftager af Heste, Tyskland, tidligere havde foretrukket den kønne,

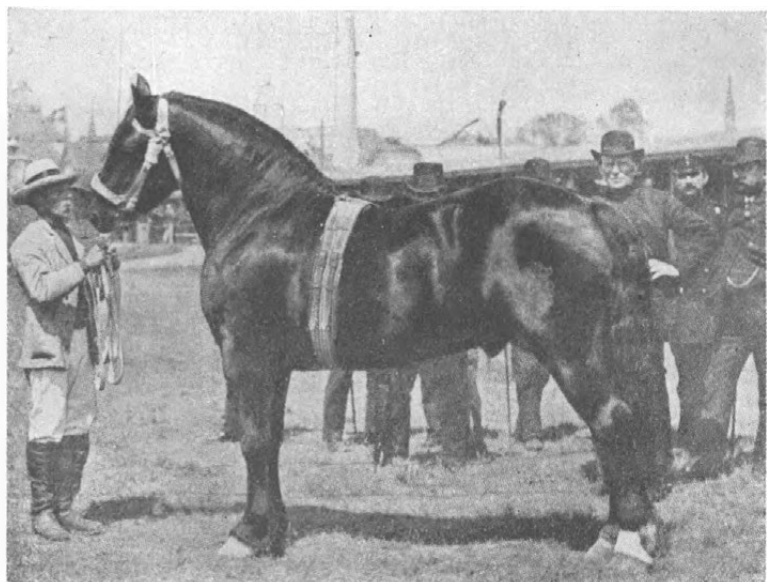

Fig. 3. Vald. Engebjerg, Stbg. Nr. 449. — Kongepremie i København 1888.

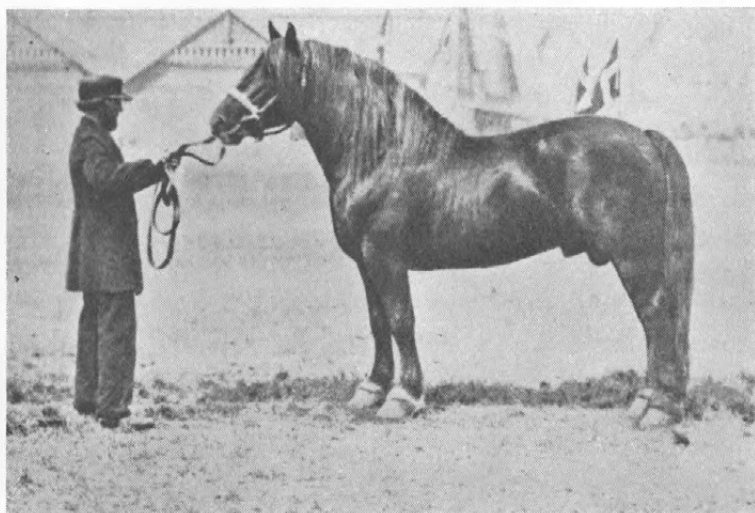

Fig. 4. Thorvald. Stbg. Nr. 400. — Nr. 2 i København 1888.

reelle, men ikke betydelige Hest, var Begæret, som Følge af det store Opsving i Tysklands Industri, bleven ændret, idet man krævede store og svære Heste for at betale en god Pris. Derfor var Statskonsulent Jensen klar over, at der maatte en Retningsændring til, for at jydsk Hesteavl kunde beholde sin førende Stilling paa det tyske Marked. Derfor satte han stærkt ind for, at de store og svære Hingste, eller saadanne, der gav stort og svært Afkom, skulde have Fortrinet ved Præmieringen og søges udnyttet mest muligt, og han har Gang efter Gang over for mig fremhævet, at der netop paa dette Tidspunkt og senere var eller fremstod Hingste som „Munkedal“ samt „Ølgod“ og dennes Sønner, der ydede en fortrinlig Indsats for dette Formaal. Lidt efter lidt tiltog den jydsk Hest i Størrelse og Sværhed, og stærkt medvirkende hertil var Statskonsulent Jensens stadige Fremhæven af, at et Avlsdyr maatte bedømmes efter en anden og større Maalestok, end den der anvendtes paa en Markedsplads. Det gjaldt om først og fremmest at tage Hensyn til Dyderne, og ikke mindst til saadanne, der særligt sattes Pris paa — og her var Størrelse og Sværhed i første Linie — og fandtes de i Overmaal, maatte man være villig til

at se gennem Fingre med Mangler, som man i Handel og Vandel var meget kritiske overfor.

Men belært af Erfaringen — Jensen var jo Historiker som faa og inde i den jyske Hesteavls Historie som ingen anden — indprentede han Opdrætterne at holde sig til de Stammer inden for Racen, der viste den fornødne Livskraft, og som formaaede at skabe Fremgang. Derfor koncentreredes Raceavlens mere og mere paa en enkelt Hingstestamme, og derved skabtes Grundlaget for den senere Typeavl.

Imidlertid fremkaldte denne absolut nødvendige Retningsændring en ret skarp Kritik af den jyske Hest fra handelsinteresseret Side. Og det kan heller ikke skjules, at denne Stræben efter Størrelse og Sværhed, da Opdrætningen som Regel stod paa et alt andet end rationelt Stade, medførte, at der fremkom ret iøjnefaldende Fejl. At disse Fejl var Opdrætnings-

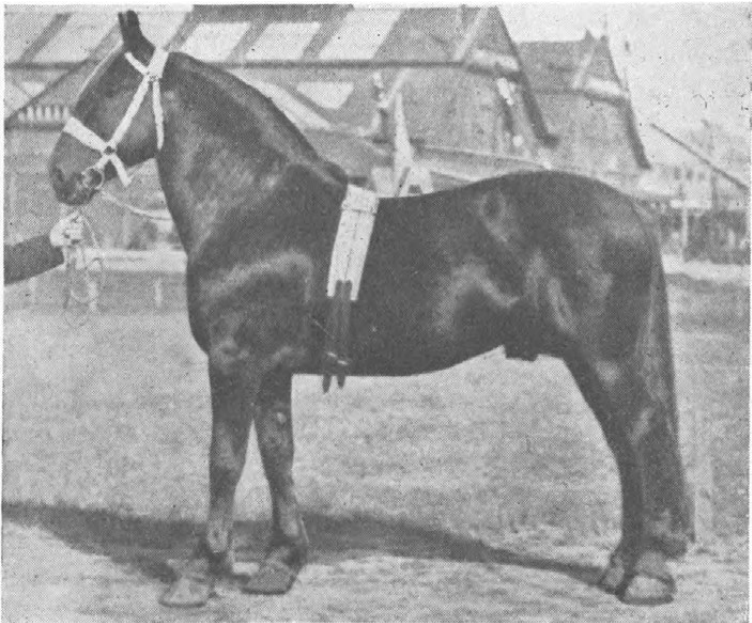

Fig. 5. Horsa. Stbg. Nr. 448. — Nr. 3 i København 1888.

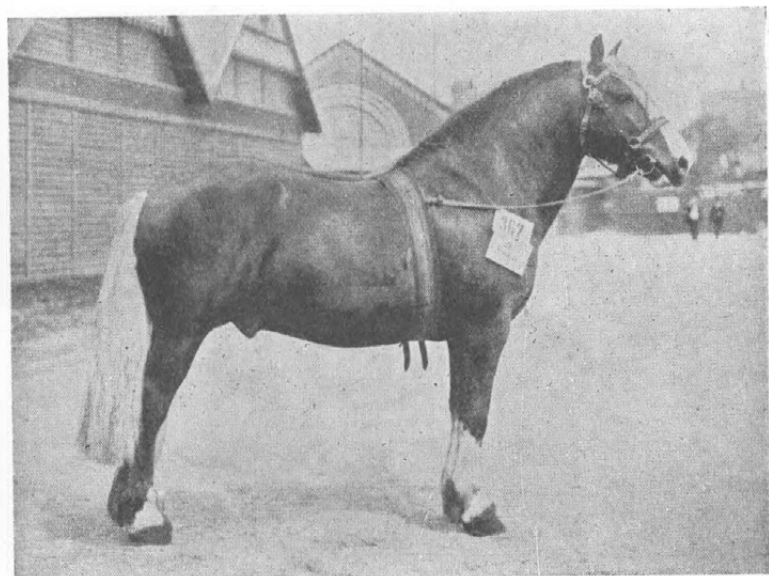

Fig. 6. Munkedal. Stbg. Nr. 445. — Nr. 11 i København 1888.

fejl og ikke Arvefejl, tog man fra Kritikernes Side ingen Hensyn til. Og Kritiken fik yderligere Medvind ved, at den belgiske Hest havde begyndt at blive Modehest, og derfor blev en truende Konkurrent.

I 1909 blev jeg ansat som Konsulent for De samvirkende jydsk Hesteavlforeninger. Jeg havde fra min Hjemegn gode Forbindelser i Hestehandler-Kredse, hvorfor jeg snart fik denne Kritik at føle. Selv om jeg hurtigt var blevet klar over, at en ikke ringe Del af de paaankede Fejl var rene Opdrætningsfejl, saa hjalp det ikke i Diskussionen med Kritikerne. Den Gang var det — som det for Resten synes at være endnu — Arven, der var det eneste retningsgivende, og min Formand var som faa andre Avlsmand, som kun saa den Indsats, der kunde øves gennem Nedarvningen.

Paa dette Punkt var vi absolut uenige. En Englænders Ord om: „At Hingsten og Hoppen giver Føllet, Opdrætteren skaber Hesten“, havde tidligt gjort Indtryk paa mig, og derfor var jeg klar over, at det ikke var enten Arv eller Opdræt, men

begge Dele tilsammen, der skulde til, om et godt Resultat skulde naaes.

Derfor blev ogsaa mit første Foredrag (Aarhus, Oktober 1909) „Følhoppens og Opdrættets Pleje“, og hvorfor skjule det, mit kæreste Foredrag, som jeg har holdt et Utal af Gange, og hvori jeg altid har understreget, at selv om man holdt Danmarks bedste Hoppe til Danmarks bedste Hingst, havde man ikke noget begrundet Krav paa et virkeligt godt Resultat af denne Sammenparring, hvis ikke saavel Forældre som Afkom behandles rationelt. Derfor vil enhver Skyden Genvej gennem Indførsel af fremmede, højere staaende Racer, der er skabt under gunstigere Kaar, end vi kan byde, bringe Skuffelse, hvis ikke de ydre Kaar bringes i Overensstemmelse med dem, der har været skabende for den fremmede Race.

Under mine Diskussioner med Hestehandlere spurgte jeg stadt: „Hvad er det, der er galt! Lad os faa det at vide, for at vi med de Hjælpemidler, der staar til Raadighed, kan søge dem bekæmpet“. Men klar Besked ud over, at det saa at sige var skidt det hele, fik jeg ikke. Derfor var der ikke andet at gøre, end selv at søge Oplysning hos vor store Aftager, Tyskland. Gennem 2 Aar søgte jeg saa Rejsestipendium, men uden Resultat. Endelig i Slutningen af 1913 fik jeg fra Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole Prof. B. S. Jørgensens Legat paa 1100 Kr., og for dette drog jeg efter Nytaar 1914 til Tyskland, hvor jeg, afbrudt af en Tur hjem i Kaaringstiden og en Smuttur til Belgien, opholdt mig til midt i Juli Maaned.

Denne Rejse, og de Erfaringer jeg indhøstede under denne, har bragt mig i en ubetalelig Gæld til Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, og har mit Virke for jydsk Hesteavl haft blot en Brøkdæl af den Betydning, man nu er saa elskværdig at fortælle mig, saa er den jyske Hesteavl bleven delagtig i denne Gæld.

Jeg drog rundt til Hestemarkeder og studerede dér Begæret og Fordringerne, der stilledes samt Priserne, der betaltes. Jeg overværede Dyrskuer og forhørte mig hos Ledere og Opdrætttere om Forholdene, men ikke mindst hos Forbrugerne søgte jeg Oplysning om, hvad man mente om den jyske Hest.

Bedst og mest afgjort fik jeg det at vide af Direktøren for et stort Transport-Selskab i Halle, der havde 200 Heste paa Stald. Paa mit Spørgsmaal om, hvad han syntes om de jydske Heste, svarede han: „Jeg køber ikke en jydsk Hest“. Da jeg naturligvis spurgte *hvorfor*, svarede han: „Fordi de er for lette i Midtstykket og for korte i Skridtgangen. Det Arbejde, jeg kræver af mine Heste, er saa betydeligt, at de for at udføre det, skal kunne tage et stort Foder. Derfor maa de som Tegn paa Foderbegær have en god Lyske. Og saa skal de have et godt dybt Bryst med Plads til en stor Maskine — Hjerter og Lunger — og da de skal tjene deres Føde i Skridt, en god lang Skridtgang“.

Det var en anden Sang end den, jeg havde hørt hjemme om Jydernes sure Ben, knækkede Koder, daarlige Hove og elendige Travbevægelse, og jeg forstod her tilfulde Betydningen af det gamle Ord: „Erfaren Mand er god at gæste“, og jeg har aldrig senere glemt den Belæring, jeg her fik, men altid efter Evne søgt at handle derefter.

Da jeg havde gaaet og ventet paa Direktøren i 3 Dage, havde jeg paa Gaden benyttet Lejligheden til at studere Firmaets Heste, og meddelte ham derfor, at jeg garanterede for, at den nærmer Hest i Spand Nr. —, den fjærmer Hest i Spand Nr. —, begge Heste i Spand Nr. — o. s. v. var Jyder. Hertil svarede han: „Jeg ved godt, at jeg faar mange jydske Heste som Belgiere, men jeg ser ikke paa Racen, men paa Slaget“. For ham rummede det belgiske Racenavn ikke noget Vidunder eller noget helligt og ukrænkeligt. For ham var den enkelte Hests Kvalitet og ikke Racen det afgørende, og i den Konkurrence kunde Jyderne godt være med.

Men der var vel nok Grund til at spørge om, hvorledes en saadan Camouflage kunde finde Sted. Svaret er, at de bedste og sværeste Jyder, naar de kom over Grænsen, ja ofte forinden, blev kuperede, fik Benene klippede, kulørte Baand i Man og Hale samt en belgisk Leveringsgrime paa, og havde saa ændret Statsborgerret. Paa den Maade blev den jydske Hest paa Verdensmarkedet berøvet sine bedste Eksemplarer, og det overlodes til 2. Kl. Varen at repræsentere den, hvorved der

blev gjort den jyske Hest ubodelig Skade. Herhjemme rakede man den jyske Hest til, og søgte ved Indførsel af fremmede Racer at lave yderligere Forretning, samtidig med at man paa den foran anførte Maade hjalp til med at forringe den jyske Hests Anseelse i Udlandet, og derigennem forringede Eksportmulighederne.

Værdig national Opræden var det ikke.

Det laa derfor lige for, at jeg efter Verdenskrigens Afslutning søgte at faa denne Trafik afsluttet, ved at alle jyske Føl blev racemærkede, men her led jeg et afgjort Nederlag, thi Modstanden var saa stærk, at det først lige før de centraliserede tyske Opkøb lykkedes mig at faa det gennemført, og da var det for sent og unødvendigt.

Men tilbage til Direktørens Udtalelse om den dybe, tunge Hest. Jeg var klar over, at det var her, der i særlig Grad skulde sættes ind, thi Udtalelsen var ikke blot et Udtryk for hans personlige Mening, men rundt om paa Markeder og hos Forbrugere fik jeg den yderligere bekræftet og understreget.

Paa mine Rejser i Belgien, Rhinland og Sachsen havde jeg haft rig Lejlighed til at studere Avlen af belgiske Heste, og min Respekt for denne Race steg i en saadan Grad, at jeg maatte betragte Resultatet af denne Avl som noget eftertrættelsesværdigt, og jeg kunde ikke holde denne Anerkendelse hos mig selv. At dette medførte, at enkelte herhjemme efter min Hjemkomst betragtede mig som Belgier-Mand, kunde ikke undre. Denne Opfattelse var imidlertid aldeles ubegrundet, thi jeg havde netop erfaret, at de ydre Kaar i disse Lande, og de derværende Opdrætteres Dygtighed stod paa et langt højere Stade end her hjemme, hvorfor en Overflytning af belgisk Hesteavl ikke kunde forventes at blive virkelig stedegen i den Forstand, at vi uden stadig Hjælp fra Racens Hjemland kunde præstere Avlsdyr i tilstrækkelig Mængde og af en saadan Kvalitet, at de Led efter Led kunde præstere Sønner, der var bedre end deres Ophav. Og jeg tør hævde, at det, der er sket siden da paa det anførte Omraade, har givet mig Ret.

Jeg stolede derimod ubetinget paa den jyske Hests Evne til videre Udvikling eftersom Opdrætningsforholdene forbedredes,

thi Racens Livskraft, dens Evne til at give bedre og bedre Hingste, var ubeskaaren. Derfor gjaldt det om at lære af Belgierne med Hensyn til Opdrætningen, og saa lade dem beholde deres dyre Hingste.

Aarene fra 1914—18, hvor alt kunde sælges, var ikke egnet til Reformer, hvorimod de efterfølgende kritiske Aar var langt bedre egnet. En Retningsændring var paa dette Tidspunkt absolut paakrævet. Eksporten var ved at gaa i Staa, og Hjemmeforbruget og dettes Krav rykkede frem i første Linie, selv om Eksportmulighederne ikke maatte tabes af Syne. Størrelsen, der var forceret frem, og som oftest uden at Dybden var fulgt tilsvarende med, maatte bringes i Overensstemmelse med, hvad de hjemlige Kaar betingede, og derfor var det den middelstore, dybe, trivelige og samtidig reelle og kønne Hest med de føre, laadne og muskuløse, men samtidig fint behaarede Ben, gode Hove, kraftig og regelmæssig Bevægelse, særlig i Skridt, og i Trav strakt for samt med god Haseaktion, der maatte blive Maalet.

Men jeg blev hurtig klar over, at der maatte gaes stille med Dørene. Det erfarede jeg allerede ved Ungskuet i Vejle 1915, hvor der stod en særdeles god Samling 2 Aars Hingste, og hvor Kampen om Spidsen stod mellem den store, lange, jævnt dybe, forbenede „Mester“ med den gode Bevægelse, og den middelstore „Boldrup Karmark“ med det særdeles dybe, korte Midtstykke, de føre, reelle Ben, men det afskydende Kryds. „Mester“ sejrede, men til Trods for at den var yderst gunstig stillet i Konkurrencen, blev den dog en avlsmæssig Nitte, medens „Boldrup Karmark“'s Betydning blev meget stor, og den blev min bedste Hjælper i Kampen for de korte Heste.

Men da jeg 5 Aar senere som Statskonsulent ledede de jyd-ske Hingstekaaringer, fik jeg yderligere understreget, at der skulde gaas varsomt med Dørene, thi ikke mindre end 26 Hesteavlforeningshingste blev kasseret ved disse Kaaringer, og det medførte jo, at jeg fik nogle slemme Knubs. Men i 1923 fik vi en fælles Kaaringskommission for hele Landsdelen, og da jeg her fik dygtige og retlinede Meddommere, kunde der ikke blot tages stilfærdig fat paa Retningsændringen, men ogsaa

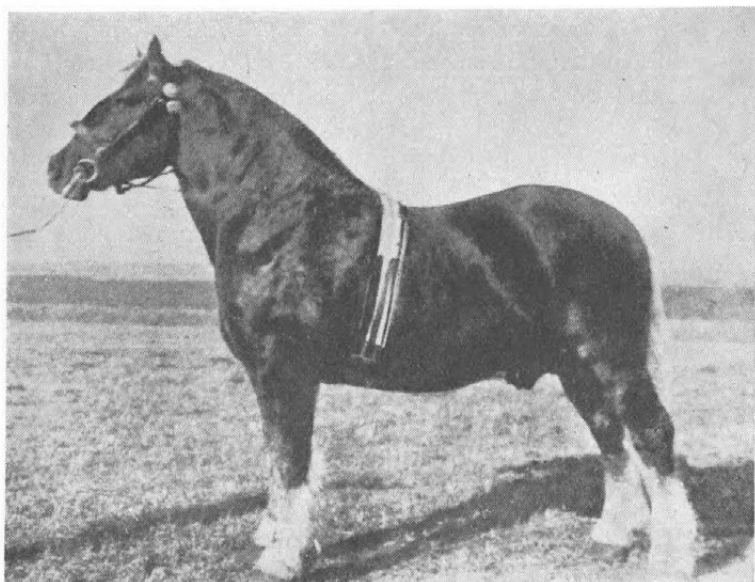

Fig. 7. Mester. Stbg. Nr. 1539.

Kjær fot.

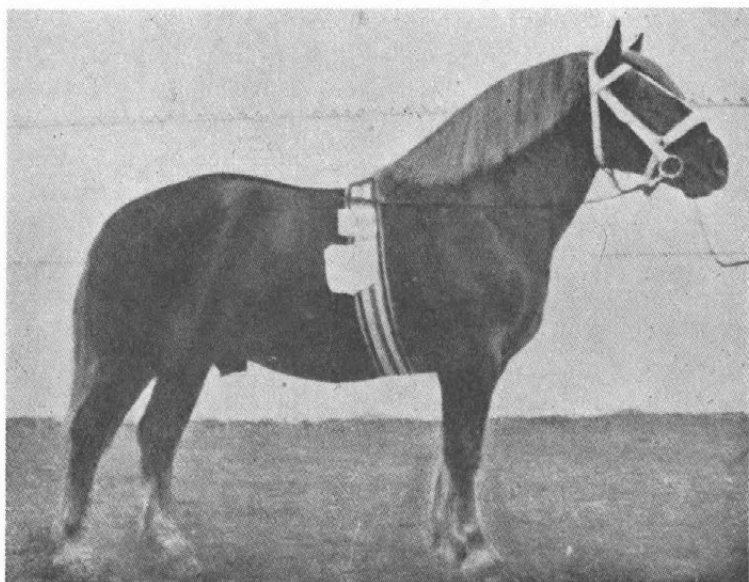

Fig. 8. Boldrup Karmark. Stbg. Nr. 1607.

paa at skabe Grundlaget for en virkelig Typeavl: „En Type svarende til det foran skitserede Avlsformaal, og som desuden indbefattede Racens og de Matadorers Præg, der havde ført Racen frem, foruden at den tilfredsstillende de øjeblikkelige Krav bedst muligt, men som ikke mindst gav Udtryk for en enig Stræben mod et bestemt Maal.“ Det sidste var ikke det mindst vigtige, men det gik forholdsvis hurtigt at skaffe denne Enighed til Veje, og jeg er ikke i Tvivl om, at denne Enighed har været en mægtig Løftestang for jydsk Hesteavl. Lad saa andre trække paa Smilebaandet ad denne stadige Fremhæven af Typen som det første fornødne; de bliver nok kloge!

Skulde Arbejdet imidlertid lykkes, maatte det til Raadighed værende Materiale være af en saadan Art, at det bød Mulighed for videre Udvikling, men i saa Henseende var Stillingen god.

„Aldrup Munkedal“ havde ikke alene grundet en Hingstestamme, der var de andre den Gang til Raadighed værende Hingstestammer overlegen, men den stod, hvad Type angaar,

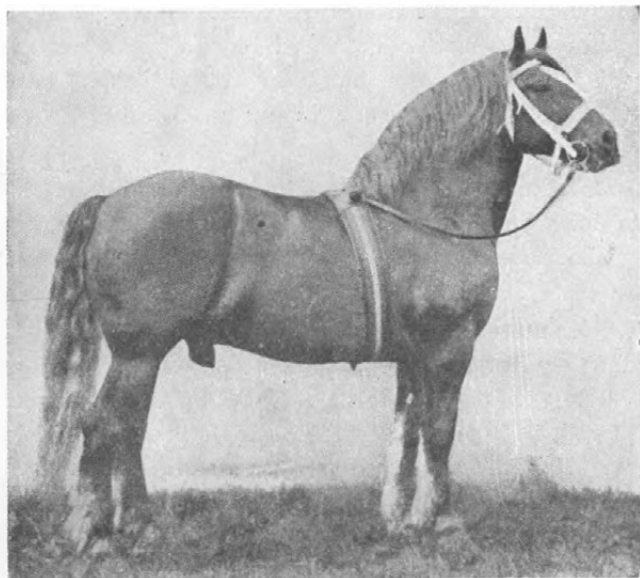

Fig. 9. Aldrup Munkedal. Stbg. Nr. 839.

langt nærmere ved det stillede Maal end nogen af de andre Stammer. Denne Overlegenhed havde imidlertid ført den jydsk Avl ind i en ret snæver Indavl, hvorved vel Typen fæstnedes, men ogsaa visse Stammefejl som rette Baglemmer og noget kort Bevægelse yderligere gav sig til Kende. Men som Aldrup-Stammen i de efterfølgende Aar yderligere konsolideredes mere paa „Prins af Jylland“ og „Høvding“, blev Indavlen videre, og Bekæmpelsen af Skavankerne lettere.

Som min Formand fremhævede det Held, han havde haft, idet der fremstod adskillige Hingste, der netop havde været en overordentlig Hjælp ved den af ham foretagne Retningsændring, saa maa jeg understrege, at jeg har haft et lige saa stort Held. Saaledes fødtes i 1916 „Værum Dux“ inden for Høvding-Linien, og gennem den og dens fremragende Sønner „Lunde Dux“, „Skjalden“ og „Helsted Dux“ blev der øvet en mægtig Indflydelse paa den jydsk Hesteavl.

Prins-Linien syntes en Tid at være ved at degenerere, men samtidig med „Værum Dux“ fødtes „Massa“ inden for Prins-Linien, og selv om denne store, korte, men noget uregelmæssige Hingst i afstammingsmæssig Henseende var underlegen, fik den dog en overordentlig Betydning for jydsk Hesteavl og tvang os til at ændre den hidtil fulgte Avlsthesis: „En Stamholder falder *altid* efter en Stamholder“ til: *som Regel altid* o. s. v.

Det var ikke mindst gennem Sønnen „Fjandbo“, at Massas Indsats blev betydningsfuld, thi med denne Hingst kommer den jydsk Hesterace paa afgørende Maade ind blandt Trækracerne.

Ved Ungskuerne i 1923—24 konkurrerede „Lunde Dux“ og „Fjandbo“ om Førstepladsen, og det sidstnævnte Aar tillod jeg mig at udtale, at det var de to bedste Hingste, der nogensinde havde traadt i Danmarks Jord. Det var de ikke alene i eksteriørmæssig Henseende, men ogsaa som Avlsdyr hørte de til blandt de mest fremragende. I sin 19-aarige Levetid leverede „Lunde Dux“ 46 stambogsførte Sønner, hvoraf 27 i Elite-Stambogen, og blandt disse Hingste som „Bonde Dux“, „Kolind Dux“, „Fjends Dux“, „Vesterbo“, „Dan“ og „Hugin“. Hertil

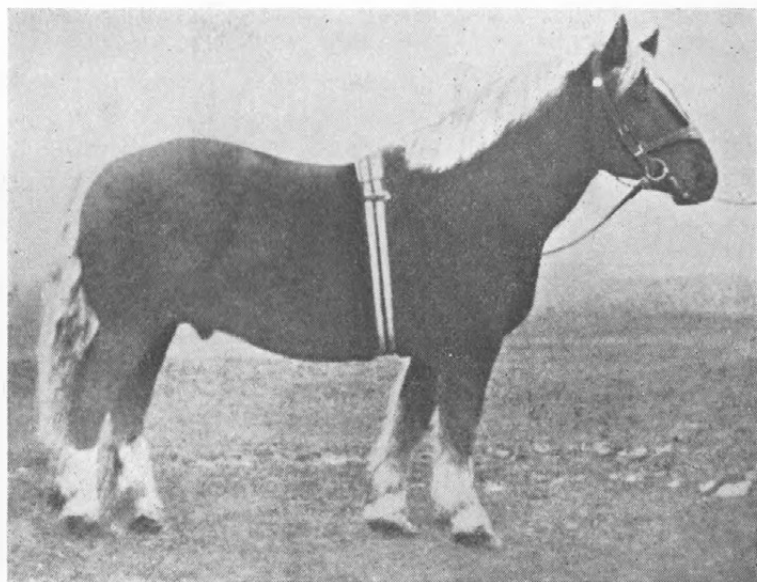

Fig. 10. Massa. Stbg. Nr. 1675.

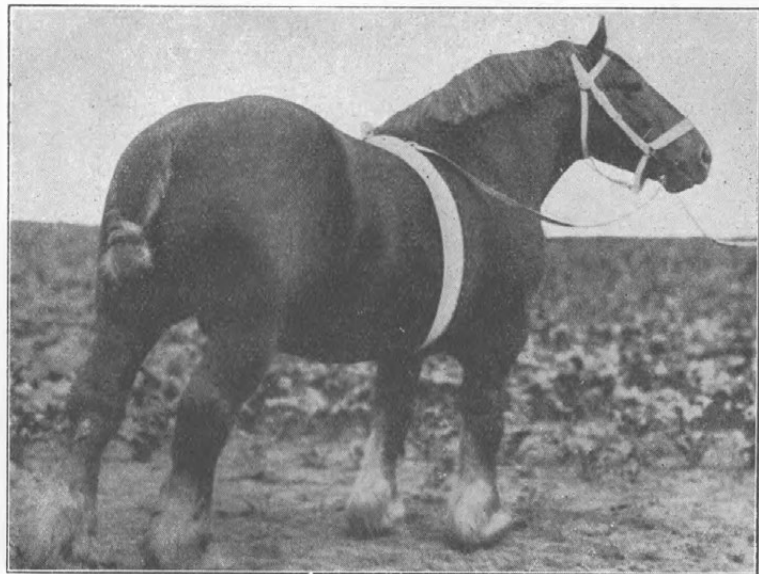

Fig. 11. Fjandbo. E.-Stbg. Nr. 1752.

kommer endvidere 236 stambogførte Døtre, hvoraf 98 i Elite-Stambogen.

Uagtet den mindre, ualmindelig dybe og sværlemmede „Fjandbo“ manglede noget Hingstpræg og var af mindre fin Afstamning end „Lunde Dux“, opfyldte den dog i sin 14-aarige Levetid alle de Forventninger, der blev stillet til den. Ikke mindre end 65 Sønner er optaget i Stambogen, hvoraf 34 i Elite-Stambogen og derimellem Hingste som: „Himmerbo“, „Thybo“, „Bonden“, „Hof“, „Fremad“, „Grand“, „Fjand“ og „Tampen“ samt 138 stambogførte Døtre, hvoraf 55 i Elite-Stambogen.

Disse 2 Hingste repræsenterede hver sin Linie inden for Aldrup'erne, men inden for Høvding-Linien kommer nu yderligere 2 Grene til, nemlig en fra den i 1922 fødte Værum Dux-Søn „Skjalden“ og den i 1927 fødte Lemvig Dux-Søn „Frem“.

Indtil den døde 13 Aar gammel, leverede „Skjalden“ 44 stambogførte Sønner, hvoraf 20 i Elite-Stambogen, og deriblandt Hingste som „Morsing“, „Skjald“, „Billeskov“ og „Jy-

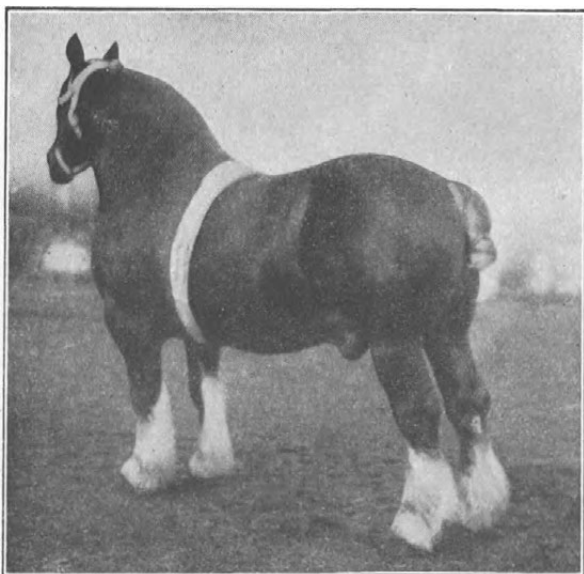

Fig. 12. Skjalden. E.-Stbg. Nr. 1773.

den", samt 110 stambogførte Døtre, hvoraf 44 i Elite-Stambogen. Grenen er særlig gennem „Skjald" og „Billeskov" ført op til Nutiden.

Frem-Grenen er særlig gennem „Vestjyden" og dennes Søn „Høvdingen" ført op til Nutiden og skyder som Skjalden-Grenen stadig nye og kraftige Skud.

For imidlertid at kaste Lys over Racens Udvikling i denne Periode, ligger det nær at se lidt paa de Konkurrencer uden for den jydsk Halvø, eller de store Skuer inden for Landsdelen, hvor den jydsk Hest har været repræsenteret, og jeg trækker da Hingstene frem som de avlsmæssigt vigtigste.

I Holbæk udstillede De samvirkende jydsk Hesteavlsforeninger „Værum Dux", „Pax", „Ull" og „Sejr", de bedste inden for de forskellige Aldersklasser, men yderst forskellige af Type. Og ser vi paa de fire 1. Pr. Hingste fra Jubilæumsskuet i Horsens 1923, hvor en Kapacitet som Professor *Oetinger* fra Göttingen, udtalte sig meget rosende om de fremstillede jydsk Heste, og særligt fremhævede deres udtalte Trivelighedspræg, faar vi heller ikke Indtrykket af, at Typeavl en mere end i sin Vorden. Vel var „Ull" som den mest typiske paa Fløjen, men den var som maaske bekendt en avlsmæssig Nitte. Derefter fulgte Matadoren „Boldrup Karmark", saa „Sønder Herreds Karmark" og til Slut „Værum Dux". Selv om aldrig Individerne var saa fremragende, saa kneb det stærkt med Ensartetheden.

Da De samvirkende sjællandske Landboforeninger holdt Jubilæumsskue i København 1930, var der indbudt og mødt Repræsentanter for „Ardenner-Avlen" i Sverige, den belgiske Trækhestavl i Belgien og jydsk Heste fra Jylland.

De fire fremstillede jydsk Hingste: „Skjalden", „Eg", „Bonde Dux" og „Frem", alle Dux-Heste, udgjorde en ensartet og typisk Samling, og at de jydsk Heste gjorde et godt Indtryk, fremgaar maaske af den af den svenske Leder af Udstillingen fra Sverige udtalte Kompliment, men ogsaa ved den Nedrakning af den jydsk Hesterace, som en fremstaaende Belgiermand fremkom med ved en Udtalelse til Nationaltidende.

Men det er først ved Jubilæumskaaringen i Aarhus 1938, at

man ret faar Indtrykket af, hvorledes Typeavlen er slaaet igennem ved den Ensartethed, der prægede denne store Fremstilling af kaarede Hingste.

Her var mødt 72 kaarede	3 Aars Hingste
21 "	4 " "
8 "	5—6 " "
7 "	ældre "

Men det var ikke alene Ensartetheden i Type, der gjorde sig gældende, men Fremgangen i Kvalitet var stor og stærkt iøjnefaldende. Der viste sig saaledes en mægtig Fremgang i Dybde og Bredde, og Midtstykket, der tidligere havde været for langt, var blevet betydeligt kortere. At Benføreheden stadig var i Fremgang ligesom ogsaa Benenes Muskulatur, og at de stilfærdige Bestræbelser for at fastholde de laadne, men samtidig fint behaarede Ben havde medført, at Surheden i disse var fortrængt, samtidig med at Benenes Reellitet og Bevægelsens Kraft og Regelmæssighed var gaaet stærkt frem. Hertil var man naaet ved frygtesløst at vedkende sig Fejlene og se dem i Øjnene. Og naar man traf det, som man i særlig Grad trængte til, da for at rette paa Manglerne trak dette frem og saa gennem Fingre med Fejl, som man erfaringsmæssig mente at kunne bære. Jeg husker endnu den Kritik, som en bekendt Belgier-Mand fremsatte i Anledning af, at vi Dommere satte den ualmindelig dybe, korte, brede og sværlemmede „Flybo“ paa Fløjen af de 4-aarige ved Jubilæumskaaringen, uagtet dens rette Haser, og paa Grund af Overfedning for vide Forbevægelse. Og denne Kritik til Trods er det „Flybo“, der er Fader til Pokalhingsten „Ørn“ med de næsten ideelle Baglemmer, og denne sidste er igen Fader til „Lyn“, der 2 Gange har faaet Pokalen som bedste Hingst ved Ungskuerne 1944—45.

For at faa det, vi trængte til, har jeg altid været villig til at se gennem Fingrene med endog fremtrædende Fejl, naar vi til Gengæld kunde faa det, der var Trang for, og jeg skal gerne indrømme, at jeg ikke sjældent har været ude for Kritik herfor, men jeg maa samtidig ogsaa pointere, at jeg meget ofte

har været heldig, idet de foretrukne Hingste i fremtrædende Grad har været i Stand til at nedarve den eller de skattede Dyder, uden at Fejlen eller Fejlene fulgte med i særlig Grad.

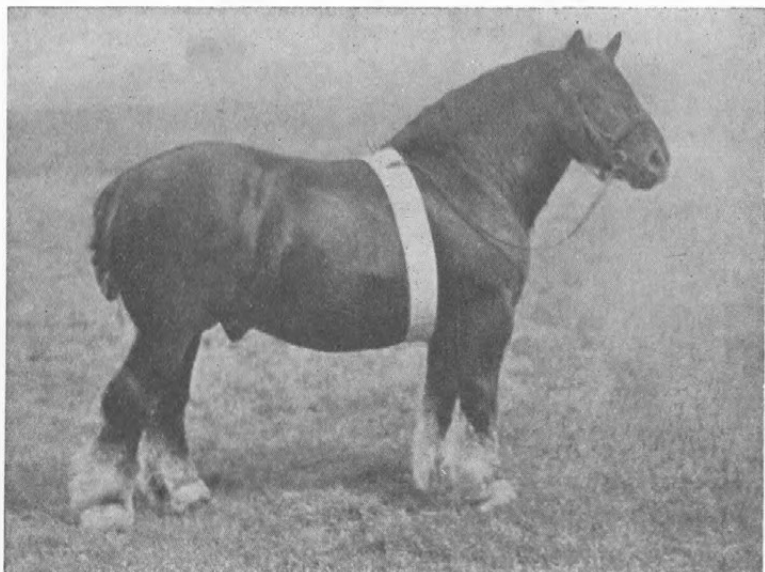

Fig. 13. Flybo. E.-Stbg. Nr. 2016.

Kjær fot.

I sin 9-aarige Levetid avlede „Flybo“ 28 stambogsførte Hingste, hvoraf allerede 4 er i Elite-Stambogen, og blandt disse fremragende Sønner skal jeg nævne „Bækbo“ og „Ørn“ foruden 32 stambogsførte Hopper.

Udstillingen af 3 og 4-aarige Hingste ved Jubilæumskaaringen var bedre end ved nogen tidligere Kaaring, og her blev der god Lejlighed til at slaa fast, hvad jydsk Type var, og jeg skal ikke skjule, at Lejligheden blev udnyttet. Der var ikke alene Ensartethed over de kaarede, men denne blev yderligere fremhævet gennem Opstillingen, og fra en Mængde forskellige Sider fremkom yderst smigrende Udtalelser.

Paa Fløjen af de 3-aarige stod „Hertug“ efter „Hugin“, derefter fulgte „Blok“ efter „Hof“, „Kongerslev Eg“ efter „Himmerlands Eg“ og „Dronninglund Tamp“ efter „Tampen“.

Den Tillid, der blev vist „Hertug“, skønt den sikkert ikke var paa Højde med, hvad den var Aaret forud paa Grund af en Sukkerroeforgiftning, viste den sig gennem sine Avlspræstationer fuldt værdig. Ikke mindre end 50 Sønner og 62 Døtre har den allerede i Stambogen, saa denne korte og sværlemmede Hingst absolut hører til den jydsk Avls Matadorer.

Individuelt set var Spidsen af de 4-aarige bedre end af de 3-Aars. Paa Fløjen af 4-Aars Holdet stod som anført „Flybo“, derefter fulgte „Knag“ efter „Fjand“, „Hads Herreds Frem“ efter „Frem“ og „Knøsen“ efter „Fremad“, men til Gengæld var Fremstillingen af 4-aarige mere tilfældig og Kvaliteten længere nede i Rækken knap paa Højde med de 3-Aars.

Udstillingen af ældre Hingste var som man kunde vente ikke særlig stor, men en Del af de mest fremragende var dog mødt frem. Paa Fløjen af de 4—5 Aars blev stillet „Billeskov“ efter „Skjalden“, „Skanderborg Hof“ efter „Hof“ og „Vestjyden“ efter „Frem“. Og selv om Ideen er barok — den var ogsaa fremsat af et stedligt Blad — saa blev der blandt Publikum foretaget en Afstemning, og denne kaarede „Billeskov“ til Kaaringens bedste Hingst. Selv om „Folket uden for Snoren“ ikke skal være medbestemmende ved Bedømmelsen, kan det godt en Gang imellem være rart for Dommerne at være klar over i hvilken Grad, de har Folket med sig.

Blandt de ældre Hingste, 7 Aar og derover, stod „Himmerlands Eg“ paa Fløjen og tog sig særdeles godt ud.

Alt i alt var Jubilæumskaaringen en Succes, der kastede Glans over den jydsk Hesterace, og viste ikke alene det høje kvalitetsmæssige Stade, den indtog, men den fremmødte Ungdom gav ogsaa Udtryk for, at Racens Livskraft og Evne til at give Avlsdyr af fremragende Kvalitet var i stadig Fremgang, foruden at den understregede, hvilken betydningsfuld Faktor Samvirksomhedens Hingstekaaringer har været til Avlens Fremme.

Jubilæumskaaringen havde imidlertid været en intern Konkurrence, men endnu samme Aar fik Racen Lejlighed til at udvide denne, idet der i Anledning af 150-Aaret for Stavnsbaandets Løsning blev foranstaltet en stor Udstilling med Dyr-

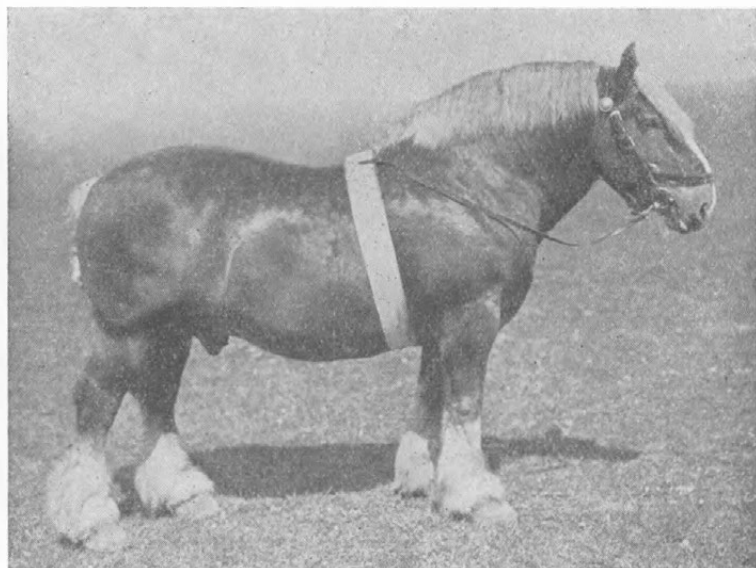

Fig. 14. Himmerlands Eg. E.-Stbg. Nr. 1908.

Kjær fot.

Fig. 15. Billeskov. E.-Stbg. Nr. 1972.

Kjær fot.

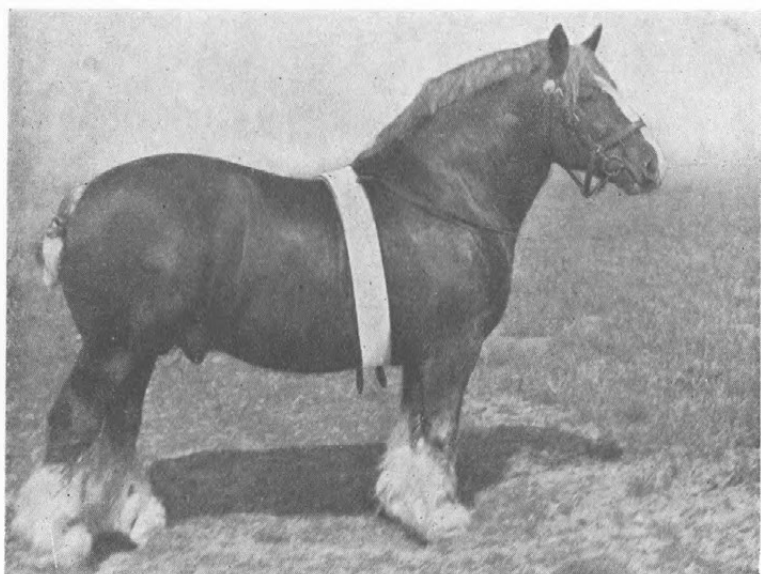

Fig. 16. Grand II. E.-Stbg. Nr. 2052.

Kjær fot.

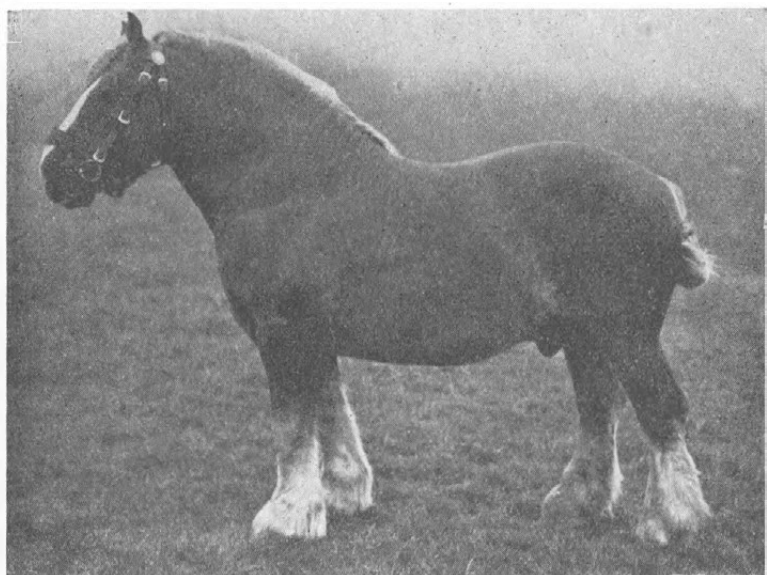

Fig. 17. Vestjyden. E.-Stbg. Nr. 2013.

Kjær fot.

skue paa Bellahøj i København. Skuet skulde omfatte alle de Racer, hvormed der i noget videre Omfang blev drevet Avl her i Landet, og samtlige anmeldte Individider skulde være dansk-fødte. Her blev saaledes Lejlighed for den jydsk Hest at mødes med Konkurrenter, der var skabt under ydre Kaar, der svarede til dem, hvorunder den selv var vokset op.

Racen maatte møde med 50 Individider, og ved Udtagelsen søgte man ikke blot at faa en Fremstilling, der var Racen værdig, men ogsaa at den var præget af den størst mulige Ensartethed. Paa en enkelt Hoppe nær, hvis Udvikling ikke havde været tilfredsstillende mellem Udtagelsen og Fremmødet, lykkedes det ogsaa, men desværre udeblev den 4-aarige „Knæg“ samt 3 Hopper paa Grund af Sygdom.

Til Trods for dette Uheld tør jeg nok uden at prale hævde, at Jyderne klarede sig bedst i Konkurrencen. Der var en Ensartethed i Type og Præg over den jydsk Samling, som ingen af de andre Racer udviste, og Jyderne tog ogsaa Kongens Ærespræmie med „Himmerlands Eg“, og saa er der endda

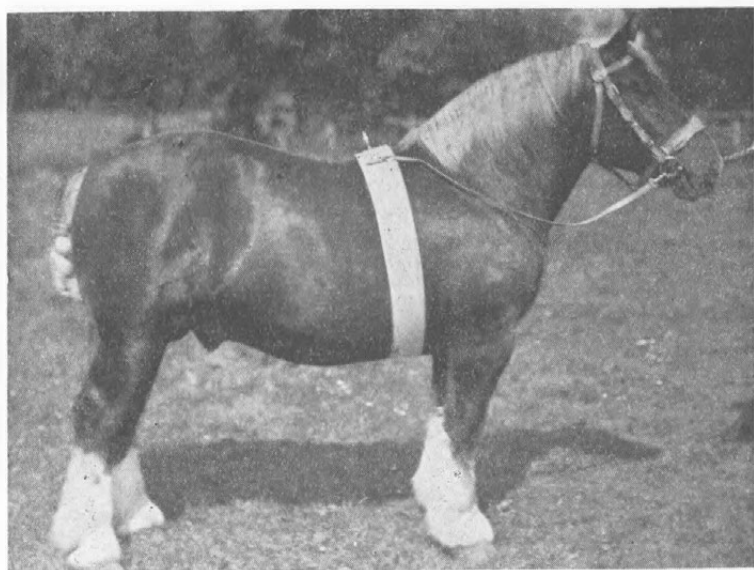

Fig. 18. Bellahøj-Tampen. Nr. 1050.

Kjær fot.

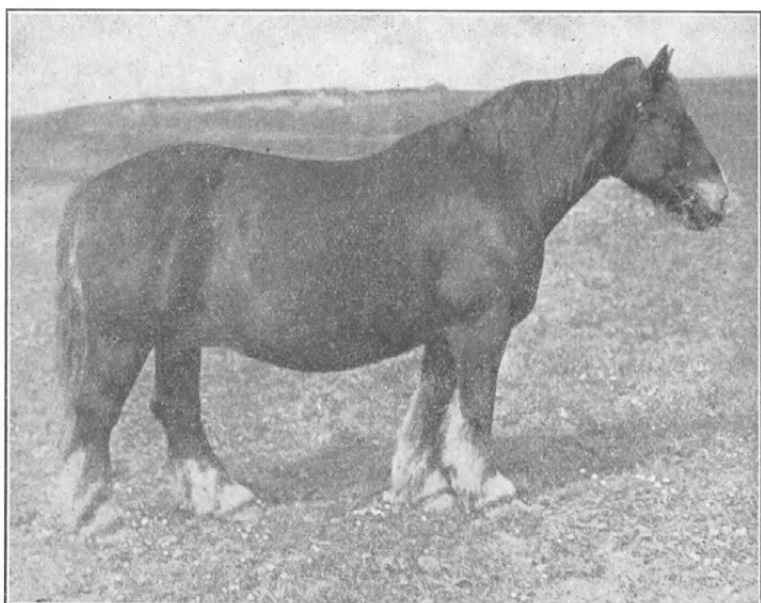

Fig. 19. Smutten. E.-Stbg. Nr. 12628.

Kjær fot.

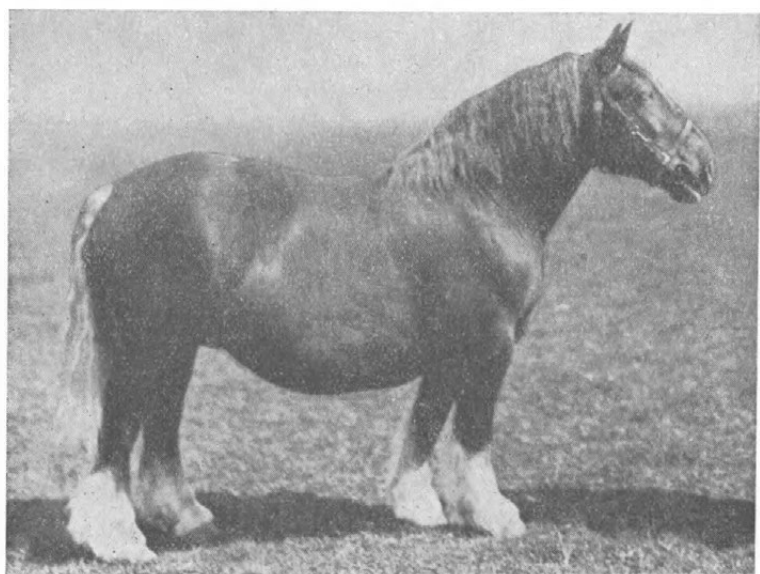

Fig. 20. Ellen. E.-Stbg. Nr. 13750.

Kjær fot.

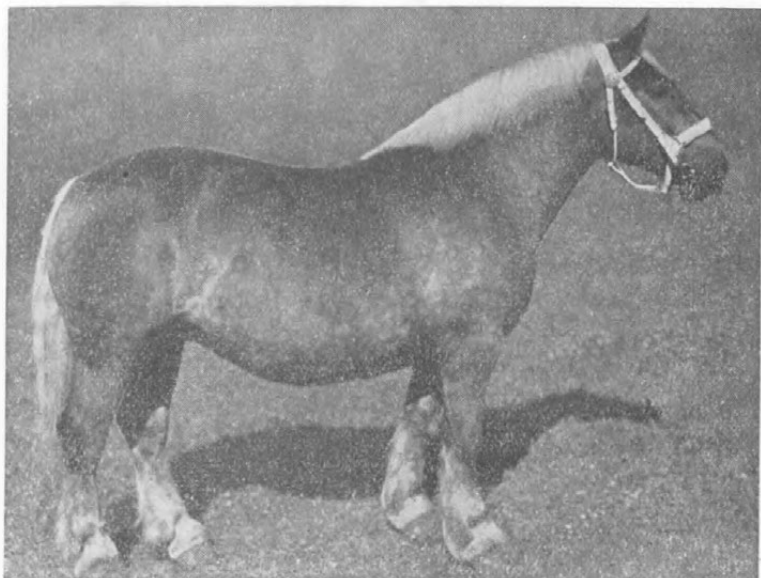

Fig. 21. Lise. E.-Stbg. Nr. 14678.

Kjær fot.

Grund til at pege paa, at mange Sagkyndige, og de hørte ikke til de mindst forstaaende, foretrak „Billeskov“, eventuelt den 2-aarige „Bellahøj Tampen“, saa der inden for Racens Repræsentanter var værdige Konkurrenter nok til det eftertragtede Trofæ.

Uden at være overdreven vigtig tør jeg nok hævde, at de jyske Heste paa Bellahøj vakte berettiget Opsigt, og ikke mindst blandt de tilstedeværende Udlændinge, saa jeg med Rette kan sige, at adskillige af disse ved denne Lejlighed „opdagede“ den jyske Hest. For mig er der ingen Tvivl om, at Udstillingen paa Bellahøj bidrog stærkt til, at den jyske Hest blev draget ind mellem de Racer, hvormed der blev gjort Forsøg paa det store Kejser Wilhelm Institut ved Rostok, og Instituttets Leder Prof. Schmidt udtalte til mig under Indkøbet af Materialet til disse Forsøg: „Hvad vil man her i Landet med fremmede Trækhesteracer, naar man har en saa fremragende som den jyske“.

Mon der ikke kunde være Grund til at lade dette Spørgsmaal gaa videre.

Som den jyske Hest ved 100 Aars Jubilæet for Stavnsbaandets Løsen vakte Opsigt i 1888, var det samme Tilfældet i 1938, og en Sammenligning mellem de forlængst afdøde Storheder som „Vald. Engebjerg“, „Thorvald“ og „Horsa“, og jeg kan roligt medtage den nederste Ende af de Repræsentanter, der stod paa Bellahøj 1938, vil paa utvetydig Maade fastslaa den mægtige Udvikling, Racen er undergaaet i disse 50 Aar.

Naar de jyske Avlsdyr saaledes klarede sig godt i Konkurrencen, kan det samme siges om de jyske Heste, der deltog i Konkurrencerne for Brugedyr. Her mødte Carlsberg Bryggerierne til den første med 10 Spand røde, jyske Heste. Det var en Samling, hvorom en Autoritet som Lederen af den tyske Opkøbskommission Hr. *Haarmann* udtalte: „De slaar alt her“. Og Successen var vel ikke mindre ved den anden Konkurrence, selv om Carlsberg da kun mødte med 5 andre Spand.

Carlsberg Bryggerierne havde tidligere benyttet Heste af fremmed Trækrace, men før en Del Aar siden gik de over til udelukkende at benytte jyske Heste, der blev opkøbt direkte hos Opdrætterne. Ved en Sammenligning gennem to op til hinanden grænsende 10-aarige Perioder, viste det sig, at Varigheden for de to Racer var ens — $5\frac{1}{2}$ Aar — men de jyske Heste havde i Gennemsnit været 50 Kr. billigere at fodre aarligt pr. Stk., og havde gennemsnitlig kostet 58 Kr. mere pr. Stk. ved Udsætningen.

Da de paa Bellahøj fremstillede Brugsheste var af samme Type og gode Slag som de Avlsdyr, der repræsenterede Racen ude paa Pladsen, forstaas det maaske, at det var en stolt Dag for mig, *thi da blev det slaaet fast, at den valgte Type var den rigtige*. Ja, hvorfor spille overdreven beskeden, men en Jyde af den rigtige Slags, sagde til mig paa min Jubilæumsdag: „Du valgte en Type, som blev Opdrætternes“, og han havde Ret, thi den jyske Hest skulde efter min Overbevisning først og fremmest egne sig for Brug i den hjemlige Bedrift.

Siden da er Tiden gaaet sin Gang, og til Trods for Besættelse og andre Ubehageligheder er Udviklingen fortsat i det samme Spor og efter de samme Retningslinier som tidligere, og Racen har vist en stigende Evne til at give Avlsdyr af tilfredsstillende Kvalitet og Avlsværdi.

Fig. 22. Carlsberg Forspand.

Kjær fot.

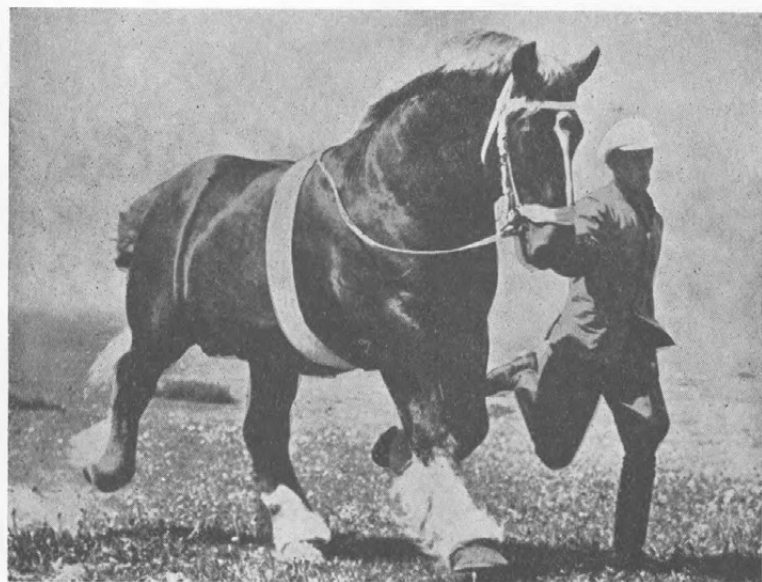

Fig. 23. Høvdingen. E.-Stbg. Nr. 2155.

Fig. 24. Ørn. E-Stbg. Nr. 2206.

Kjær fot.

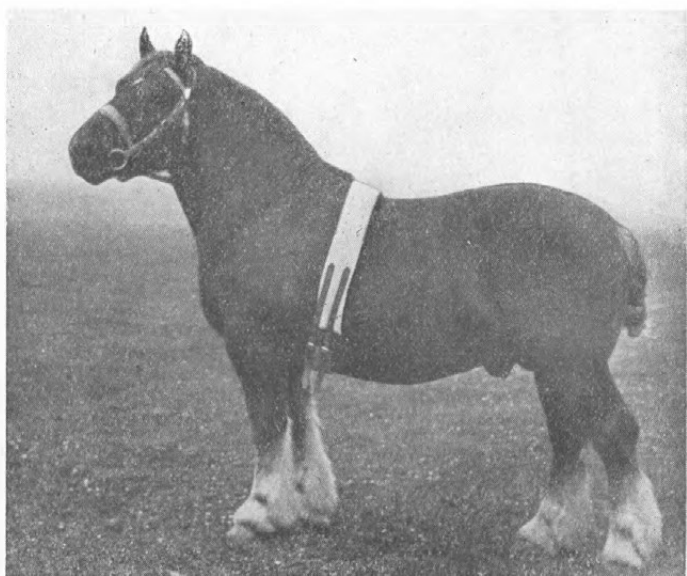

Fig. 25. Lyn. Nr. 1600.

Kjær fot.

Hingste som „Ry“, „Løsning Skjald“, „Høvdingen“, „Ørn“, „Sten“, „Bækbo“, „Mester“, „Øster Herreds Hertug“, „Skovlund Klitgaard“, „Lundbo“ og mange flere har i de sidste Aar tier paa fuldt tilfredsstillende Maade løftet Arven efter Fædrene.

Og unge Hingste som „Vedsted Høvding“, „Bro“, „Drost“, „Sønderbo“, „Bryde“, „Herold“ og „Hørning“ samt ikke mindst „Lyn“ og „Rais“ tillader vi os at forvente vil gøre det endnu bedre.

Selv om en og anden maaske vil indvende, at jeg ikke er den, der med Rette kan fælde Dom, saa er det sikkert ikke ubeskedent at pege paa, at adskillige af de Mangler og Fejl, der kritiseredes over ved de jyske Heste, er bleven rettet, eller er stærkt paa Vej til at blive det, men jeg slipper maaske bedre fra det, naar jeg hævder, at disse Fejl eller Mangler nu ikke forekommer hyppigere hos den jyske Hest end hos andre tilsvarende Racer.

Medens den jyske Hest i Aarene indtil ca. 1920 gik frem i Størrelse, kan det ikke siges at have været Tilfældet siden, men til Gengæld er Massen — Dybden og Bredden — gaet frem i en overordentlig Grad samtidig med, at Formen er bibeholdt, og den jyske Hest er nu ikke alene en køn, men ogsaa en yderst trivelig Hest.

Medens Mankehøjden ikke er forøget, er Piberne stadig bleven bredere, og Muskulaturen paa Underarm og Skank er bleven stærkt forøget, saa man med Rette kan hævde, at den jyske Hest er en i Forhold til Størrelsen meget forbenet Hest. De rette Haser — Aldrup-Svagheden — træffes nu kun undtagelsesvis, og den Tid, haaber jeg, ligger nær, hvor denne Slægtssvaghed er bleven arbejdet ud.

Gennem en lang Aarrække var Midtstykket den jyske Hests svage Punkt. Nu er dette ikke alene bleven meget dybere, men ogsaa kortere.

Paa et ret tidligt Tidspunkt af min Virksomhed blev jeg klar over, at det lange Midtstykke ikke var noget særegent for Jyderne, men ogsaa fandtes hos Frederiksborg-Hesten, samt at korte Heste som Belgier og Oldenborgere, naar de opdræt-

tedes her i Landet gennem nogle Generationer, ogsaa blev for lange af Midtstykke. Jeg sluttede heraf, at det var en ydre Faktor, maaske en speciel dansk, der greb ind, og da den var ukendt, kunde den kun bekæmpes gennem Udvalget, derigen- nem at vi stadig gav de korte Heste et Fortrin, dem der bedst havde kunnet modstaa denne ydre Faktors Paavirkning. Min Indsats for den korte Hest er vist saa almindelig kendt, at jeg maaske kan tillægge mig en lille Del af Æren, hvis der er sket Fremskridt i saa Henseende, og Billedet af „Knøv“ vi- ser, at Fremskridtene i saa Henseende er synlige, saa meget mere som der er flere af samme Slags.

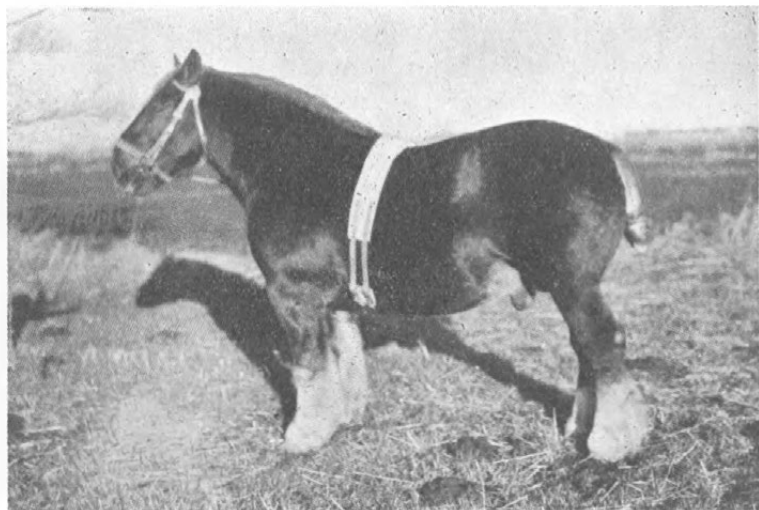

Fig. 26. Knøv. Nr. 1606.

Kjær fot.

Naar jeg derfor for nogen Tid siden saa, at Landskonsulent *Holger Hansen* havde udtalt, at de danskfødte Belgiere blev for lange, saa overrasker denne Opdagelse mig ikke i mind- ste Maade, men jeg finder Anledning til at understrege, at herigennem har vi faaet yderligere at vide, at de ydre Kaar er en Magtfaktor, der ikke er til at slippe udenom, og at de, der tror, at de gennem Benyttelsen af fremmede Racer, Racer skabte under langt bedre Forhold, end vi kan byde dem, kan

skyde Genvej, skal nok, og jeg haaber, at det sker, inden det er for sent, blive belært om deres Fejltagelse. Historien viser, at vi før har været ude for Fare herfor.

Adskillige af de Fejl, der kritiseredes over, var rene Opdrætningsfejl, som baade kan og skal rettes, ja, nogle nævnes nu saa at sige aldrig mere. Andre Fejl skyldes en forkert Behandling, og blandt saadanne skal jeg nævne, at Hovene hos Hingstene af og til med Alderen bliver svagere, en Fejl, som i langt det overvejende Antal Tilfælde skyldes mangelfuld Hovpleje og Beslag. Det synes at være en overmenneskelig Opgave at overbevise en Smed, ja endog meget højt op i Rangklasserne, om, at en Hingst skal beslaaes paa en helt anden Maade end en Arbejdshest, og mangen dygtig og forstaaende Opdrætter lader derfor Skoningen foregaa under egen Ledelse, og med godt Resultat.

Og saa vender jeg mig til den sidste af de Skarnbøtter, som den jydsk Hest har maattet taale over sit Hoved: den om de sure Ben. I den Anledning kommer jeg uvilkaarligt til at tænke paa Fatter *Holberg*, der i Jeppe paa Bjerget skriver, at Folk siger, at Jeppe drikker, men ikke hvorfor han drikker, og paa lignende Maade gaar det med de sure Ben. Hvorfor har vi saa mange surbenede Heste her i dette Land, ogsaa af andre Racer end den jydsk. Man siger nok, at det skyldes Jydernes laadne Ben, men det er ikke Tilfældet, men derimod, at vi glemmer at holde Hestenes Ben rene, og saalænge vi dyrker denne Glemsomhed, er der ingen Vej uden om, at vi vil støde paa sure Ben. Vel ved jeg, at det er langt lettere at holde Benene rene, naar Behaaringen er fin og silkeblød, og derfor er der inden for jydsk Hesteavl i de sidste 20 Aar gjort et stort Arbejde for at faa Benene saa fint behaarede som muligt, men man er fuldt klar over, at vil vi avle en førbenet Hest, da er der ingen Vej uden om de laadne Ben. Læg Mærke til, hvorledes de belgiske Heste, der før i Tiden blev fremhævet og rost for deres rene, tørre og glathaarede Ben, og se nu, hvor laaddenbenede de er bleven, og hvad der er fulgt med. Silkebløde Haar er det heller ikke, de pranger med.

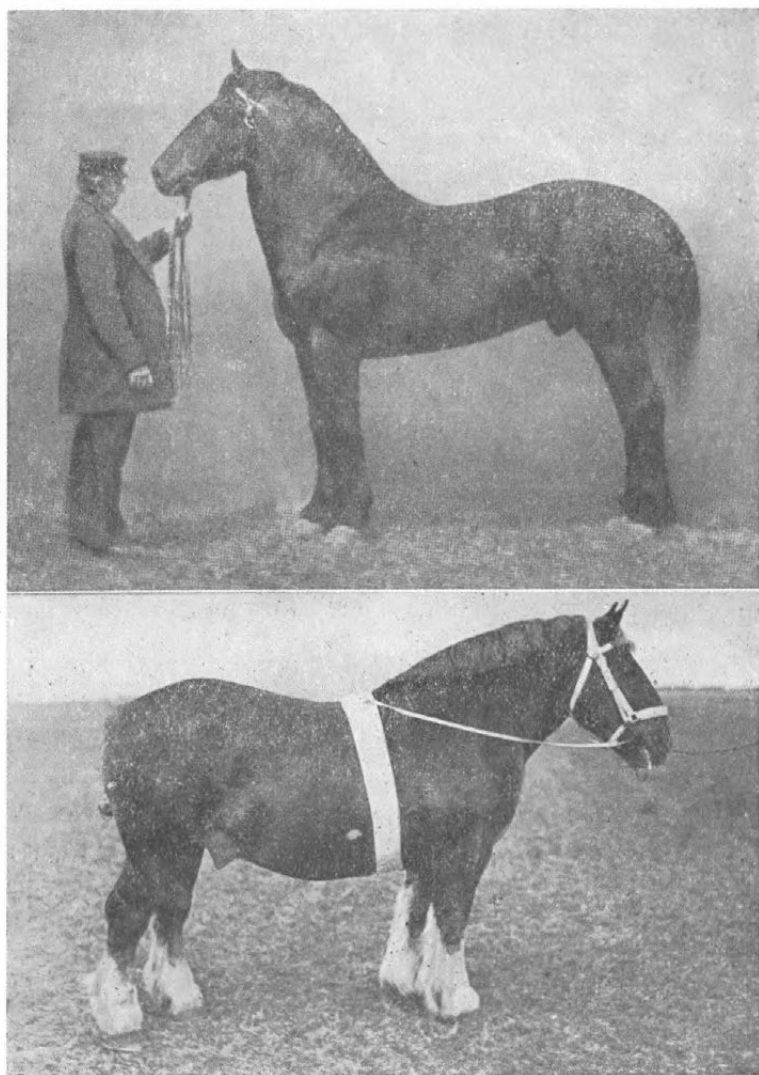

Fig. 27. Grantorp, Stbg. Nr. 215, og Hof, E.-Stbg. Nr. 1357.

Der er ingen anden Vej bort fra de sure Ben end større Renlighed i Staldene og hyppig Desinfektion af disse, saa vi rigtig kan komme de Mider til Livs, der fremkalder Muk og Raspe, og dermed Skandalen. Og selv om jeg Gang efter Gang har set sure Miner, naar jeg bebrejdede Folk den mangelfulde Renlighed i Stalden, ja lod dem vide, at Hjælpen mod de sure Ben ikke skulde hentes hos Dyrlæge, paa Apothek eller gennem fremmede Racer, men det, der skulde til, var Renholdelsesarbejde og Desinfektion. Om det er denne stadige Paavirkning eller den sunde Fornuft, der har bevirket de store Fremskridt, der er sket paa dette Punkt, skal jeg lade være usagt, jeg haaber, at det er Fornuften, selv om det varede længe, før den vaagnede op til Daad.

I Løbet af de sidste 75 Aar er den jydsk Hest undergaaet en Udvikling, som vi maaske bedst ser illustreret ved en Sammenligning mellem Hingsten „Grantorp“ fra 1869 og Hingsten „Hof“ fra 1932 eller en af Nutidens Spidser blandt de jydsk Hingste.

Billedet taler sit afgørende Sprog om de Udviklingsmuligheder og den Bøjelighed, som Racen har været i Besiddelse af. Jeg har ikke fundet noget tilsvarende hos nogen anden Race, og jeg mener, at denne mægtige Udvikling, der hidtil har fundet Sted, og som der ikke foreligger mindste Tegn paa, er ved at gaa i Staa, ogsaa vil kunne fortsættes i Fremtiden og skaffe den jydsk Hest den Plads og den Anerkendelse, som den i Sandhed fortjener.

Naar dette er Tilfældet, maa Takken rettes til 2 Sider, først og fremmest til den jydsk Hest, der viste disse overordentlige Udviklingsmuligheder, der til Trods for al Kritik altid gjorde sin Pligt mod os, naar vi gjorde vor mod den, og den var dansk til Hjerteroden. Med den har vi lidt efter lidt, men sikkert arbejdet os frem, og med den har vi grundet en virkelig stedegen Avl, der ikke alene var i Stand til at frembringe det fornødne Antal Avlsdyr af tilfredsstillende Kvalitet, og stort set bedre end Ophavet. Det er sket ved egen Hjælp, og uden at vi har været nødt til at udføre Masser af Millioner for at faa den nødvendige Hjælp hertil og med tvivlsomt Resultat.